

SAATLER VE BUNLARIN AKSAM VE PARÇALARI

Fasıl Notları.

1.- Bu Fasıl aşağıda yazılı olanları kapsamaz:

- (a) Saat camları ve saat için ağırlıklar (mamul olduğu maddeye göre sınıflandırılır);
- (b) Saat zincirleri (duruma göre 71.13 veya 71.17 pozisyonları);
- (c) XV. Bölümün 2 no.lu Notunda tanımlanan adi metallerden (Bölüm XV) genel kullanıma mahsus aksam ve parçalar veya plastikten (Fasıl 39) veya kıymetli metaller veya kıymetli metallerle kaplama metallerden (genellikle 71.15 pozisyonu) benzeri eşya; bununla beraber saat yayları saat aksamı olarak 91.14 pozisyonunda sınıflandırılırlar;
- (d) Rulman bilyeleri (duruma göre 73.26 veya 84.82 pozisyonları);
- (e) 84.12 Pozisyonundaki eşapmansız (saat maşasız) çalışmak üzere imal edilmiş eşya;
- (f) Bilyeli rulmanlar (84.82 pozisyonu); veya
- (g) 85. Fasıldaki eşya (saat makinasını ya da sadece veya esasen bu makinanın parçaları olarak kullanıma elverişli eşyayı meydana getirmek için henüz bir araya getirilmemiş veya diğer unsurlarla birleştirilmemiş).

2.- 91.01 Pozisyonu sadece tamamen kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden veya aynı metallerin 71.01 ila 71.04 pozisyonlarına giren tabii veya kültür incileri, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar (tabii, sentetik veya terkip yoluyla elde edilmiş) ile birleştirilmesiyle yapılmış zarfları olan saatleri kapsar. Zarfları adi metallerden olup, kıymetli metallerle kaplanmış saatler 91.02 pozisyonuna girer.

3.- Bu Fasılın tatbikinde "saat makinası" tabirinden, bir pandül ve zemberek, kuvartz kristali veya zaman aralıklarını tespiti elverişli diğer herhangi bir sistem ile ayarlanan mekanik göstergenin birleştirildiği bir sistem veya göstergeye sahip aletler anlaşılır. Bu gibi saat makinalarının kalınlığı 12 mm. yi ve genişliği, uzunluğu veya çapı 50 mm. yi geçmez.

4.- 1 no.lu Not hükmü saklı kalmak şartıyla, aynı zamanda hem saatlerde hem de diğer eşyada (ayar aletleri gibi) kullanılmaya elverişli makinalar ve diğer aksam ve parçalar bu Fasılda sınıflandırılır.

GENEL AÇIKLAMALAR

Bu Fasıl esas itibarıyla zamanı ölçmeye veya zaman fonksiyonlu bazı işlemleri yapmaya mahsus cihazları içine almaktadır. Böylece, insan üzerinde taşınan ve portatif denilen türden olan zaman gösteren cihazlar (cep saatleri, cepte taşınan türden olan zaman sayaçları ve kol saatleri), sabit denilen türden olan zaman gösteren cihazlar (masa ve duvar saatleri, çalar saatler, bina saatleri, denizci kronometreleri, nakil vasıtalarının alet tablolarına monte edilmeye mahsus saatler, zaman sayaçları), kontrol cihazları ve muayyen zamanda bir mekanizmayı harekete getiren saat makinalı veya senkron motorlu cihazlar ile genel olarak bu cihazların aksam, parça ve teferruatı bu Fasılda yer alır.

Bu Fasıla dahil eşya herhangi bir maddeden (kıymetli metaller dahil) olabileceği gibi, tabii veya kültür incileriyle, tabii, sentetik veya terkip yoluyla elde edilen kıymetli ya da yarı kıymetli taşlarla (91.11 ve 91.12 pozisyonlarının izahına bakınız), bezenmiş veya süslenmiş de olabilir.

Diğer eşya ile (mobilya, lamba, hokka takımı, kağıt veya diğer evrak üzerine konulan ağırlıklar, bloknotlar, sigara kutuları, çakmaklar, el çantaları, pudra kutuları, sigara tablaları, kalemlikler, bastonlar, vb.) birleştirilmiş

halde bulunan saatlerin tarifiedeki yerleri, tarifenin tefsiri hakkındaki genel kurallara göre belirlenir. Bununla beraber, saatlerin içine konulan basit aydınlatma tertibatı bunların bu Fasılda kalmalarına mani teşkil etmez.

Bu Fasılın pozisyonlarına ait açıklama notlarında belirtilen istisnalardan başka, diğerleri meyanında, aşağıda yazılı olanlar bu Fasıl **haricindedir**:

- (a) Güneş saatleri ve kum saatleri (mamul olduğu madde rejimine göre sınıflandırılır).
- (b) Müzikle ilgili otomatlar (şarkı söyleyen mekanik kuşlar vb.) ve zaman kadransız müzik kutuları (**92.08 pozisyonu**).
- (c) Zaman makinalı olmayan oyuncak saatler ve saat biçimindeki Noel ağacı aksesuarları gibi. (**95.03 veya 95.05 pozisyonu**).
- (d) Vitrinler için otomatlar ve canlı (hareketli) göstergeler (**96.18 pozisyonu**).
- (e) Sanat çalışmaları, kolleksiyon parçaları ve antikalar (**Fasıl 97**).

Bir masa ya da kol saati iki ana parçadan oluşmuştur. Saat makinaları ve bunlar için bir muhafaza (kabin, kutu vb.).

Mekanik saat makinaları aşağıdaki parçalardan oluşur:

- (1) **Gövde veya çatki.** Bu umumiyetle tabla ile köprülerden müteşekkildir. Tabla saat makinasının dayanağını teşkil etmekte olup, köprüler bunun üzerine vida ve ayaklarla tesbit olunmaktadır. Bazı gövde veya çatkılar asıl tabla ve köprülerden başka makinanın belirli parçalarını (minütöri, alarm mekanizması vb.) yerinde tutmak için bir veya daha fazla ilave tabla içermektedir.(örn; kadrans tablası, alt kapak tablası.)
- (2) **Hareket ettirici unsur.** Genellikle ağırlıklardan veya zemberekten ibarettir. Enerji kaynağı elektrik, atmosfer basıncındaki veya sıcaklıktaki değişiklikler, vb. olabilir.
- (3) **Takım.** Örneğin hareket ettirici unsurun meydana getirdiği enerjiyi eşapmana intikal ettiren ve bu suretle zamanın ölçülmesini sağlayan birbirine geçmiş dişli çarklar takımıdır.
- (4) **Minütöri.** Bu, yelkovanın hareketini akrebe intikal ettiren parçaların genel heyetini içine alır. Kadrans tablası makinalarda, minütöri genellikle kadrans tablası ile tabla arasında yerleştirilmiştir.
- (5) **Eşapman.** Saat sarkacı veya terazi ve zembereğe gerekli enerjiyi sağlar ve takımın hareketinin kontrolünü temin eder.
Eşapmanların en genel tipleri çapa, kaldıraç, pim palet, silindir ve germe koludur.
- (6) **Regülatör tertibatı.** Hareket ettirici unsurun meydana getirdiği hareketi ayarlayan bu tertibat genellikle bir saat sarkacı, pandül ve zemberek bileşiminden, diyapozon, piezo elektrik kuvartz kristali veya zaman dilimlerini belirleyebilen herhangi bir sistemden oluşur.
- (7) **Ayar ve kurma tertibatı**(itme parçası, çekme parçası ya da bir sallama çubuğu vb. ile çalıştırılır.).

Yukarıda belirtilen parçaların birleştirilmesinden meydana gelen saat makinası, kadrans, akrep ve yelkovanla birlikte bir zarf veya muhafaza içine yerleştirilir.

Pandül, eşapman parçaları ve takım parçaları çok iyi bağlanmıştır. Alelade ucuz saatlerde bunlar saat

makinasının tabla ve köprülerine doğrudan doğruya bağlanmış bulunmakta, kıymetli olanlarında ise yataklar aşınmayı önlemek maksadıyla kıymetli taşlarla teçhiz edilmektedir.

Saatler zil, çingirak veya çan tertibatı ile donanmış olabilmekte ve bunların her biri hususi bir mekanizmaya lüzum göstermektedir.

Mekanik saatler elle, elektrikle veya otomatik olarak kurulur.

Bu fasıldaki aletler elektrikli (elektronikler dahil) olabilir, örneğin:

- (A) **Kuru pilli saatler.** Bunların rezervleri düşüktür (bir kaç dakikalık). Bunlar sıradan pandül ve zemberek birleşimi veya sarkaç ile donanmış olup, yayları elektrikli bir mıknatıs vasıtası ile periyodik olarak kurulmaktadır.
- (B) **Bir elektrik şebekesine bağlanarak çalışan saatler.** Bunların rezervleri yüksektir (bir kaç saatlik). Bunlar da keza normal pandül ve zemberek birleşimi veya sarkaçla donanmış olup, yayları veya ağırlıkları periyodik olarak bir elektrik motoru ile (senkronlu, endüksiyonlu, vb.) kurulmaktadır.
- (C) **Kuru pil veya akümülatörle veya bir elektrik şebekesine bağlanmak suretiyle çalışan sarkaçlı saatler.** Bunların sarkaçlarının git gel hareketi elektromanyetik bir tertibatla temin olunmaktadır.
- (D) **Kuru pille ya da akümülatörle çalışan saatler.** Elektronik devre tarafından salınması sağlanan düzenleyici aletle (diyapozon, piezo-elektrik kuartz kristali vb.) donatılmıştır.
- (E) **Senkron motorlu saatler.** Bunlar, frekansı kontrol edilebilen olan bir elektrik devresine bağlanarak çalışan ve delayısı ile kontrol cihazı bulunmayıp, sadece motor ve çark takımlarından teşekkül eden saatlerdir.

91.05 pozisyonu açıklayıcı notlarında elektrikli saat sistemleri hakkında daha fazla ayrıntılı bilgi verilmiş bulunmaktadır.

Bazı elektrikli saatler uzaktan kontrol ile doğru zamana kurulmak için cihazlarla donatılmıştır.

“Saat makinası”nın tanımlandığı bu Fasilın 3 no.lu Not hükmüne uygun olarak aşağıdaki ölçüm metodları kullanılır.

(a) **Kalınlığın Ölçümü**

Makinanın kalınlığı, kadran desteğinin dış tablasından veya makinayla birleşikse göstergenin görünen yüzeyinden herhangi bir vida somun veya diğer sabitlenmiş parçanın tabla dışında kalan kısımları dikkate alınmaksızın en uzak zıt dış tablaya kadar olan mesafedir.

(b) **Genişlik, uzunluk veya çap ölçümü**

Normal olarak genişlik, uzunluk veya çap (simetri eksenleri ile tesbit edilen) dönen mil ya da baş dikkate alınmadan ölçülür.

91.01 - KOL SAATLERİ, CEP SAATLERİ VE DİĞER SAATLER (ZAMAN ÖLÇEN SAYAÇLAR DAHİL)(ZARFLARI KIYMETLİ METALLERDEN VEYA KIYMETLİ METALLERLE KAPLAMALI METALLERDEN OLANLAR).

- Elektrikle çalışan kol saatleri (zaman ölçen sayaçlı olsun olmasın)

9101.11 -- Sadece mekanik göstergesi olanlar

9101.19 -- Diğerleri

- Diğer kol saatleri (zaman ölçen sayaçlı olsun olmasın):

9101.21 -- Otomatik kurmalı olanlar

9101.29 -- Diğerleri

- Diğerleri

9101.91 -- Elektrikle çalışanlar

9101.99 -- Diğerleri

Ayrıntılarda gerekli değişiklikler yapıldığında 91.02 numaralı pozisyon açıklayıcı notları bu pozisyona uygulanır.

Bu Fasilın 2 no.lu Notuna göre, bu pozisyonun saatleri tamamıyla kıymetli metallere kaplanmış metallere saat zarflarına sahip değildir. Bunlar kıymetli taşlarla veya tabi ya da kültür incileriyle üretilmiş olabilir ve bir muhafaza ile donatılmış olabilir ya da kıymetli metalden bileziği olabilir (kıymetli taşla süslenmiş olsun olmasın).

71. Fasilın 7 no.lu Notuna göre, "kıymetli metallere kaplanmış metal" deyimi adi metalin bir veya daha fazla yüzeyine sıcak haddeleme, kaynaklama ve lehimleme pirinç kaynağı yapma veya benzeri mekanik yöntemlerle kıymetli metalin tutturulması anlamına gelir.

Bununla birlikte kıymetli metalle kaplı adi metal zarflı saatlerde olduğu gibi, çelik kaplamaya sahip, kıymetli metallere kaplanmış metal veya kıymetli metalden zarflı saatler **91.02 pozisyonundadır.**

91.02 - KOL SAATLERİ, CEP SAATLERİ VE DİĞER SAATLER (ZAMAN ÖLÇEN SAYAÇLAR DAHİL)(91.01 POZİSYONUNDAKİLER HARIÇ):

- Elektrikle çalışan kol saatleri (zaman ölçen sayaçlı olsun olmasın)

9102.11 -- Sadece mekanik göstergesi olanlar

9102.12 -- Sadece opto-elektronik göstergesi olanlar (dijital)

9102.19 – Diğerleri

- Diğer kol saatleri (zaman ölçen sayaçlı olsun olmasın)

9102.21 -- Otomatik kurmalı olanlar

9102.29 -- Diğerleri

- Diğerleri

9102.91 -- Elektrikle çalışanlar

9102.99 -- Diğerleri

Bu pozisyon saat makinasının kalınlığına bakmaksızın zamanı yada zaman aralıkları ölçüsünü gösteren, taşınması veya takılması amaçlanan ve tüm pozisyonlarda işleyebilir şekilde planlan zarf ve makinadan oluşan elektrikli ve mekanik (çoğunlukla elektronik) zaman gösterme aletlerini içine alır. Bunlara kol saatleri köstekli saatler, cep saatleri, çantada taşınan saatler, broşlara ve yüzüklere yerleştirilen saatler vb. dahildir.

Bununla birlikte ayaklı saatler basit olsalar bile kol saati olarak düşünülmemelidir.

Bu pozisyon sadece saat, dakika ve saniye gösteren basit makinalı saatleri değil, bunlara ilaveten diğer bazı unsurları ihtiva eden karmaşık makinalı olanları da içine alır. Bunlara örnek olarak kronoğraflar, çalan saatler, çalar saatler ve çalar cep saatleri, otomatik saatler, takvimli saatler, kurgusuna göre ne kadar zaman işleyebileceğini gösteren saatler, vb. zikrolunabilir.

Bu pozisyonda yer alan saatler fantezi veya özelliği olan karakterde de olabilir. İçine su sızdırmayan türden olan saatler; sarsıntıdan etkilenmeyen saatler; antimanyetik saatler; sekiz gün işleyen saatler; kendi kendine kurulan saatler; kadrani, akrebi ve yelkovanı ışıklı saatler; saniye gösteren ibresi ayrı bir kadrana bağlı saatler; akrep ve yelkovanı olmayan saatler; spor saatleri (örneğin balıkadamlar için derinlik göstergeli saatler); körler için

özel imal edilmiş kabartmalı saatler, vs. bu kabil saatlerdendir.

Kronometreler çeşitli vaziyetlerde ve değişik sıcaklıklarda denenmiş yüksek doğruluğa sahip saatlerdir. **Güverte saatleri** de buraya dahildir. Denizci kronometreleri ve benzerleri **(91.05 pozisyonu)** bu pozisyon haricindedir.

Kronograflar, günün saatini göstermekle beraber nispeten kısa zaman aralarını ölçmede de kullanılan türden olan saatlerdir. Bunlar, mutad akrep, yelkovan ve saniye ibresinden başka iki hususi ibreyi de ihtiva etmektedir. Örneğin dakikada bir devir yapan, bir düğmeye basılmak suretiyle işletilen, durdurulan veya sıfıra getirilebilen merkezi saniye ibresi ve merkezi saniye ibresinin kaç dakika çalıştığını gösteren ibre. Bazı kronograflarda başka bir saniye ibresi daha bulunmaktadır.

Bu pozisyon zaman ölçen sayaçları da içine alır. Bunlar yukarıda tasvir edilen kronograflardan farklı olarak mutad akrep, yelkovan ve saniye ibrelerine sahip değildir, fakat sadece merkezi saniye ibresine (başka bir saniye ibreli veya ibresiz) ve dakika kaydeden ibrelere sahiptir. Bununla birlikte, elektronik zaman ölçen sayaçlar günün saatlerini göstermek için yardımcı bir özelliğe sahiptir.

Kronograflar ve zaman ölçen sayaçlar saniyenin beşte, onda, yüzde veya binde birini gösterebilmektedir. Bunlar bazen bir koşucunun, bir motorlu nakil vasıtasının, sesin, vb. süratini, nabız oranını, bir makinanın istihsalını, vb. herhangi bir hesaplama lüzum kalmadan tayine yarayan hususi cihazlarla mücehhez bulunmaktadır. Bazılarında zaman kaydetmeye mahsus aletlerde vardır.

Saatlerle birlikte gelen **bilek kayışları** (bağlı ya da bağlanmamış) bu başlıkta sınıflandırılır.

Aşağıda yazılı olanlar ayrı geldikleri takdirde bu pozisyon **haricinde** kalır: saat zarfları ve saat zarflarının aksam ve parçaları **(91.11 pozisyonu)** saat makineleri **(91.08 veya 91.10 pozisyonları)** saat kayışları, saat bantları ve saat bilezikleri **(91.13 pozisyonu)** ve saat makinası aksam ve parçaları (genellikle **91.10 veya 91.14 pozisyonları**).

Aşağıdakiler bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Pedometreler **(90.29 pozisyonu)**
- (b) Saat makinalı masa ve duvar saatleri **(91.03 pozisyonu)**
- (c) Taşıtlar, uçaklar, uzay araçları ve gemilerin kontrol panellerine monte edilmeye mahsus saatler ve benzerleri **(91.04 pozisyonu)**

91.03 - SAAT MAKİNALI DUVAR SAATLERİ VE ÇALAR SAATLER (91.04 POZİSYONUNDAKİ SAATLER HARİÇ).

9103.10 - Elektrikle çalışanlar

9103.90 - Diğerleri

Bu pozisyon saat makinalı olmak ve günün saatlerini göstermek için yapılmış olmak kaydıyla saatleri (çalar saatler dahil ama **91.04 pozisyonundaki saatler hariç**) içine alır. Fasil notu 3'te bu pozisyonundaki saat makinası

deyimi, pandül ve zemberek, kuvars kristal veya zaman aralıklarını tespit edebilen herhangi diğer bir sistem ile ayarlanan mekanik göstergenin birleştirildiği bir sistem veya göstergeye sahip aletler olarak tanımlanmıştır. Bu gibi saat makinalarının kalınlığı 12 mm. yi, genişliği, uzunluğu veya çapı 50 mm. yi geçmez.

Bununla birlikte bu pozisyon **haricinde olanlar** aşağıda belirtilmiştir.

- (a) Taşıtlar, uçaklar, uzay araçları ve gemilerin kontrol panellerine monte edilmeye mahsus saatler ve benzerleri. Bunlar saat makinalarının tipine ve kalınlığına bakılmaksızın **91.04 pozisyonunda** yer alır.
- (b) Birinci paragrafta belirtilen şartlara uymayan saatler (alarmlı saatler dahil), örneğin; sarkaçlı saatler, zaman aralıklarının tayin etme kapasitesinde herhangi bir ayar sistemli ve kalınlığı 12 mm.yi aşan veya genişliği, uzunluğu veya çapı 50 mm.yi geçen saatler, ayar sistemi olmayan makinalı saatler (örneğin; senkron motoru ile çalışanlar). Bütün bu saatler **91.05 pozisyonunda** yer alır.

Çalar saatlerde bir çingirak tertibatı bulunmakta ve saatin zarfı umumiyetle gonk vazifesi görmektedir. Çingirak tertibatı hususi bir ibre vasıtası ile önceden tayin olunan bir saate ayarlanmakta ve o saat geldiğinde harekete geçmektedir. Bu kabil saatlere çingirak mekanizması yerine bazen müzikli tertibat konulmaktadır.

Saat makinaları olması **kaydıyla** pozisyona şunlar dahildir:

- (i) Ev veya iş yeri saatleri (çalar saatler dahil) ayaklı, destekli vb.
- (ii) Zarflı seyahat saatleri.
- (iii) Takvimli saatler.
- (iv) Sekiz günlük saatler.
- (v) Saat başlarında çalan saatler.
- (vi) Fosforlu kadran ve ibresi olan saatler.

Aşağıdakiler ayrı geldiği zaman bu pozisyon **haricindedir**. Makinalar (**91.08 veya 91.10 pozisyonları**) saat zarfları (**91.12 pozisyonu**) ve makina aksam ve parçaları (genellikle **91.10 veya 91.14 pozisyonları**).

91.04 - KARA NAKİL VASITALARININ, UÇAKLARIN, UZAY ARAÇLARININ, GEMİLERİN VEYA DİĞER NAKİL VASITALARININ ALET TABLolarına MAHSUS SAATLER VE BENZERLERİ.

Bu pozisyon, makinasının kalınlığı ve tipine bakılmaksızın taşıtların (motorlu taşıtlar, motosikletler, vb.), uzay araçlarının, uçakların ve gemilerin kontrol panellerine, direksiyonlarına, dikiz aynalarına vb. monte edilmek üzere hususi surette imal edilmiş bulunan makina ve zarfıyla birlikte komple olan saatleri içine almaktadır. Bunlar umumiyetle elektrikli (daha ziyade elektronik), kendi kendine kurulan veya mekanik sekiz günde bir kurulan türdendir.

Bu pozisyona mutad ibrelerden başka bir kronograf ibresi, dakikaları kaydeden bir ibre ve bir de çalışma zamanını kaydedici cihaz içeren taşıtlarda kullanılan **kronograflar** da dahildir.

Aşağıdakiler ayrı geldikleri zaman bu pozisyon **haricindedir**: Saat makinaları (**91.08 ila 91.10 pozisyonları**), saat zarfları (**91.12 pozisyonu**) ve saat makinası aksam ve parçaları (genellikle **91.10 veya 91.14 pozisyonları**).

91.05 - DİĞER SAATLER.

- Çalar saatler

9105.11 -- Elektrikle çalışanlar

9105.19 -- Diğerleri

- Duvar saatleri

9105.21 -- Elektrikle çalışanlar

9105.29 -- Diğerleri

- Diğerleri

9105.91 -- Elektrikle çalışanlar

9105.99 -- Diğerleri

Bu pozisyon faslın başka bir yerinde sınıflandırılmamış, günün saatlerini göstermek için yapılmış zaman kaydedicileri içine alır. Bu yüzden bunlar saat makinalarından daha başka makinalara sahiptirler. Saat makineli saatler ve çalar saatler(Fasılın 3 no.lu Notunda tanımlan) bu pozisyona **dahil değildir (91.03 pozisyonu)**.

Burada sınıflandırılan saatler ağırlıkla, yayla, elektrikle veya elektronik olarak çalışanlar olabilir. Bunlar genellikle bir saat sarkacı, bir pandül ve zemberek, bir diyapozon ya da bir piezo-elektrik kuvars kristal ile düzenlenmişlerdir. Genellikle zil veya gonk veya çok gonklu çan mekanizması ile çalışan bir uyarı mekanizması(saat başı, buçuklarda ve çeyreklerde) ile donatılmışlardır.

Yukarıda sözü edilen şartlar saklı kalmak **kaydıyla**, bu pozisyon şunları içerir:

Umumi yerlere konulan saatler; evlerde, mağazalarda, vb. kullanılan saatler; özel bölgesel tiplerde saatler (Nöşatel saatleri, Paris saatleri, guguklu saatler, Westminster çanı saatleri, vb.); “kukla” saatler; para atılarak çalıştırılan saatler; rasathane ve astronomi saatleri; otomatik olarak kurulan saatler (örneğin, sıcaklık veya atmosferik basınç değişiklikleriyle kurulan saatler); çalar saatler; merkezi saniye ibreli saatler; elektronik saatler; piezo-elektrik kuvars kristalli saatler vb.

Elektrikli saat sistemlerine mahsus saatler de keza bu pozisyonda yer alır. Bunlar şehirlerde, fabrikalarda, telefon santrallerinde, garlarda, hava meydanlarında, bankalarda, otellerde, okullarda, hastanelerde, vb. da kullanılmaktadır. Elektrikli saat sistemleri, dakik bir şekilde ayarlanmış bir ana saat ile bu saat tarafından uzaktan kumanda edilen tali saatlerden oluşmuştur. **Ana saatte** genellikle mekanik ya da elektrikli bir saat makinası ile işletim sinyallerini tali saate ileten bağlantı tertibatı bulunmaktadır. Saati ve dakikayı gösteren **tali saatler** ana

saatten gelen sinyalleri dakikada veya yarım dakikada bir alacak şekildedir. Bunlarda çark takımı ve minütörü hareketle geçiren armatürü döndüren veya salınımına sokan bir elektromıknatıs vardır. Böylece, ana saatden gelen her sinyal tali saatin yelkovanını bir dakika veya yarım dakika ileri götürmektedir. Çark takımı elektrikle kurulan bir yay vasıtası ile veya doğrudan doğruya bir elektrik motoru ile de çalıştırılabilmektedir. Tali saatlerin saniyeyi gösteren türden olanlarında akrep ve yelkovandan başka bir merkezi saniye ibresi de bulunmaktadır. Bu takdirde, ana saatte dakika bağlantısının yanında saniyede bir sinyal göndermeye mahsus ayrı bir tertibat bulunur. Şurası kayda değer ki, sadece dakika ve saniyeyi veya saniyeyi gösteren ibreleri havi tali saatler (saat ayarı vb. için) bu pozisyon **haricindedir (91.06 pozisyonu)**.

Tali saatler bina içinde ve dışında kullanılabileceği gibi iki veya daha fazla kadranı bulunabilir ve masa, vb. üzerine konulabilecek şekilde de olabilir.

Ana saatler bazen diğer elektrikli cihazları örneğin, işe devamı kayda mahsus cihazları, bekçi kontrol saatlerini, komütatör tertibatını, kaydedici cihazları, işaret cihazlarını (ziller, sirenler, işaret lambaları, vb.), deniz ve kara fenerlerini kumanda etmektedir.

Bu pozisyon şebeke elektriği ile çalışan senkronize saat gruplarını ve zamanı aktarmak için kullanılan sıkıştırılmış havayla çalışan pnömatik tesisatları içerir.

Bu pozisyon, **denizci kronometreleri ve benzerlerini** de içine almaktadır. Bunlar yüksek hassasiyetli sabit saatler olup, gemilerde doğru saati göstermeye yaramakla beraber ilmi maksatlar için de kullanılmaktadır. Bunlar umumiyetle cep kronometrelerinden daha büyük olup, bir mahfaza içine yerleştirilmiş (ayrıca kardan denilen yalpa önleyici bir çember üzerine monte edilmiş olsun olmasın) bulunmaktadır. Bu kabil kronometrelerin kurguları iki veya sekiz günlük olabilir ve ekseriya tetikli bir kollu eşapmanı, kurgu zincirinin kurulduğu çarkı, ana yayın kuvvetini sabit basınca çeviren bir tertibatı ve kurgu derecesini gösteren bir gösterge ihtiva eder.

Aşağıdakiler ayrı geldikleri zaman bu pozisyon **haricindedir**: Saat makinaları (**91.09 veya 91.10 pozisyonları**), saat zarfları (**91.12 pozisyonu**) ve saat makinası aksam ve parçaları (genellikle **91.10 veya 91.14 pozisyonları**).

Keza, aşağıda yazılı olanlar da bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Güverte saatleri (**91.01 veya 91.02 pozisyonları**).
- (b) Taşıtların, uçakların ve gemilerin, uzay araçlarının kontrol panellerine monte edilmeye mahsus saatler ve benzerleri (**91.04 pozisyonu**).

91.06 - SAAT MAKİNALI VEYA SENKRON MOTORLU ZAMAN KONTROL CİHAZLARI VE ZAMAN SAYAÇLARI (DEVAM KAYDEDEN CİHAZLAR, TARİH VE SAAT KAYDEDİCİ CİHAZLAR GİBİ).

9106.10 - Devam kaydedici cihazlar; tarih ve saat kaydedici cihazlar

9106.90 - Diğerleri

Kol veya duvar saati makinalarıyla (tali ya da senkron motorlu saat makinaları dahil) yada devir düşürme dişlisi olsun olmasın senkron motoruyla çalışması **kaydıyla** bu pozisyona aşağıdakiler dahildir:

- (i) Bir hareketin ve işlemin yapıldığı zamanı kaydeden çok çeşitli aletler.
ve (ii) Başka herhangi bir yerde belirtilmeyen zaman aralıklarını ölçme, kayıt veya gösterme aletleri.

Bu gibi aletlerin, saati, dakikayı ve saniyeyi gösteren kadransları olabilir. Bununla birlikte bu pozisyonundaki bazı aletler, örneğin devam kaydedici cihazlar, posta güvercinlerinin yuvalarına dönme zamanını kaydeden cihazlar, bekçi kontrol saatler bazen kadransızdır.

Bu pozisyonunda şunları kapsar:

- (1) **Devamı kaydeden cihazlar.** Bunlar, fabrika, atölye, vb. gibi yerlerde çalışanların geliş ve gidişlerini kaydetmeye mahsus cihazlar olup, esas itibarıyla saat, saat makinası ile çalışan tarih kaydedici bir tertibat, bir tokmak ve bir de mürekkepli şeritten teşekkül etmekte ve bunların hepsi bir muhafaza içine monte edilmiş halde bulunmaktadır. İşyerine gelen işçi yanında bulunan kartını bu cihaza sokmakta ve bu cihazın tokmağı mekanik olarak veya elektrikle harekete geçerek işçinin geliş tarihi, saat ve dakikasını kartın üzerine damgalanmaktadır. Böylece, her işçinin kaç saat çalıştığı bu kartların üzerindeki kayıtlardan hesaplanabilmektedir. Devamı kaydeden cihazların en çok kullanılan tipleri sekiz günde bir kurulan mekanik türden olanları ile elektrikli olanlarıdır. Bunlar müstakil cihazlar olabileceği gibi, bir ana saatle bağlanmış veya kendi başlarına ana saat vaziyetinde de olabilirler. Kendi başlarına ana saat vaziyetinde olanlar bir zili veya bir sireni harekete geçirebilmektedir.(91.05 pozisyonunun açıklama notuna bakınız).
- (2) **Tarih ve saat kaydedici cihazlar.** Bunlar yukarıda (1) numaralı bentte bahsedilen devamı kaydeden cihazlara benzemekte, fakat aynı zamanda ayı, yılı, seri numarasını ya da başka bir göstergiyi kaydetmektedir. Bunlardan bazıları çalışılan saatleri (günlük veya haftalık) toplamaya mahsus tertibatla da donanmış bulunmaktadır. Bu cihazların bazıları da mektup ve muhasebe evrakının pul yerine geçen damga ile damgalanması, maliyet pusulalarının puantajı, vb. maksatlarda kullanılmaktadır.
- (3) **Bekçi kontrol saatleri.** Genellikle portatif şekilde bulunan bu kabil cihazlar, kâğıttan bir kadranı veya tarih kaydedici bir mekanizmayı çalıştıran bir saat makinası ile mücehhezdir. Bekçiler kontrol mevkilerine konulan bu cihazları özel bir anahtarla işleterek periyodik geçiş zamanlarının (saat, dakika, belirlenmiş sayı vb.) kaydedilmesini sağlamaktadır. Bu husus, ya cihazın döner kadranı üzerinde delik açılması ile veya damgalanması suretiyle veyahut kâğıttan bir bant üzerine mürekkepli bir şerit vasıtasıyla tabedilmesi suretiyle olur.
- (4) **Posta güvercinlerinin yuvalarına dönme zamanını kaydetmeye mahsus cihazlar.** Bunlar, içinde bir saat ile halkalara mahsus bir silindirden ve bir de vazife uçuşlarından dönen güvercinlerin dönüş gün, saat, dakika ve saniyelerinin bir bant üzerine tabetmek veya kâğıttan bir bant veya kadranı üzerine delik açmak suretiyle tespit eden bir tertibat bulunduran portatif bir muhafazadan oluşmuştur.
- (5) **Ana frekans kontrol saatleri.** Bunlar, senkron motorlu saat sistemlerinde, saat ayarlı komütatörlerde, vb. da kullanılmakta olup, kadransları standart zamanı, senkron motorlu saatin gösterdiği zamanı ve bu iki zaman arasındaki farkı bir arada göstermektedir. Bu tür cihazlar esas itibarıyla zaman farklarını göstermeye mahsus bir mekanizma ile, bir ana saat tarafından kumanda edilen ve standart zamanı gösteren türden olan tali bir saat makinasından, senkron motorlu bir saat makinasından ve çeşitli kontak, işaret ve ayar tertibatından müteşekkildir.
- (6) **Kronometreler.** Bir elektrik kontağının açılıp kapanması ile sınırlandırılmış olan kısa süreli olayların süresini ölçmeye mahsus cihazlar olup, elektrik tedarik sayaçlarının kontrolünde, insan tepkilerinin hızının ölçülmesinde, vb. da kullanılmaktadır. Bu tür cihazlarda asli unsur olarak senkronlu bir motor, elektro manyetik bir birleştirme cihazı, saniye ve yüzde bir saniye taksimatlı kadranı içeren bir sayaç bulunmakta ve bunların tamamı bir muhafaza içine yerleştirilmektedir. Cihazın çalışması anında senkronlu motor devamlı olarak işlemekte ve olayın devamı süresince sayaç kısmı ile irtibat halinde bulunmaktadır.

Saat makinasını veya senkronlu motoru ihtiva etmeyen türden olan elektrikli veya elektronik kronometreler bu pozisyon **haricindedir (90.31 pozisyonu)**.

- (7) **Stadyumlara mahsus zaman sayaçları ile masa üzerine konulan türden olan sportif zaman sayaçları.** Bunlar, yarış sonucu veya oyun süresini dakika veya saniye olarak gösteren cihazlardır.

Mutad saat kadranlı stadyum saatleri bu pozisyon **haricindedir (91.05 pozisyonu)**.

- (8) **Bazı işlemlerin süresini kontrole mahsus zaman sayaçları ve diğer kronometreler.** Bunlarda bir saniye kadranı, dakikaları toplayan bir kadrان ve birde cihazı işletmeye veya durdurmaya yarayan bir çubuk tertibatı bulunmaktadır.

- (9) **Telefon konuşmalarının süresini kaydetmeye mahsus zaman sayaçları.** Bunlar, yukarıda (8) numaralı bentte bahsedilen zaman sayaçları gibi çalışmakta ve bazan ayrıca bir zil tertibatı ile donanmış bulunmaktadır.

- (10) **Spor olayları için süre kaydediciler.** Bunlar, kuartz kristalli bir osilatörün kumanda ettiği senkron motorlu saat makinası ile çalışan cihazlar olup, zamanı saniyenin yüzde bir derecesine kadar bir doğrulukta tesbit etmekte ve aynı zamanda koşucuların kalkış ve varış sıralarını da kaydetmektedir. Bu kabil cihazların kaydetme mekanizması ya fotoğraflık bir usulle veya muayyen bir süratte hareket eden bir kağıt bantın tabedilmesi veya delinmesi suretiyle iş görmektedir.

Bu tür zaman kaydedicilerle birlikte kullanılan yardımcı unsurlar (bu cihazlar için sehpa ve kasalar; başlangıç kapıları; fotoselli tertibat; akustik, elektrikli veya radyotelegrafik transmisyon cihazları, vb.) bu pozisyona dahil olmayıp, kendi rejimlerine tabidir.

- (11) **Minüteler.** Bunlar, muayyen dakika (60 dakikaya kadar) dolunca zil çalan kısa fasıllı zaman sayaçları olup, mutad olarak üzerinde 0 ila 10, 0 ila 30 veya 0 ila 60 numaraya kadar rakamları ihtiva eden bir kadrان ile bir zil tertibatından müteşekkildir. Bu kabil zaman sayaçları bir işlemin devam süresinin kontrol edilmesi gereken her alanda kullanılmaktadır.

Bununla beraber, muayyen zamanda bir zil tertibatını çalıştıracığı yerde bir elektrik devresini açıp kapayan zaman komütatörleri bu pozisyon **haricindedir (91.07 pozisyonu)**.

- (12) **Tali saatler** (bir ana saatin kumandası ile çalışan) Sadece dakika ve saniyeleri veya sadece saniyeleri gösteren ibreleri ihtiva ederler. (saatlerin ayarında, vb. da kullanılmaktadır)

- (13) **Bilardo sayaçları.** Bunlar ya oyun süresini veya doğrudan doğruya bu süre için ödenmesi gereken paranın miktarını gösteren saat makinalarını ihtiva ederler.

- (14) **Satranç oyuncuları için süre saatleri.** Zamanı saat ve dakika olarak gösteren kadranlı iki duvar veya kol saati makinasını, makinanın durdurulabildiği ve başlatılabildiği iki düğme veya kol ihtiva ederler.

Burada yer alan cihazların ayrı olarak gelen zarfları (ya **91.12 pozisyonunda** veya kendi pozisyonlarında sınıflandırılır, 91.12 pozisyonunun izahına bakınız), saat makinaları (**91.08 ila 91.10 pozisyonları**) ve saat makinası aksam ve parçaları (genellikle **91.10** veya **91.14 pozisyonlarında**) bu pozisyona **dahil değildir**.

Aşağıdakiler bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Saat tiplerinin makinasına sahip olsun veya olmasın, zaman kadranı olmayan, **90. Fasılın** aletleri ve cihazları, örneğin gel git ölçümü kaydediciler ve sismograflar (**90.15 pozisyonu**) barograflar ve termograflar (**90.25 pozisyonu**) manometreler (**90.26 pozisyonu**) benzin, sıvı veya elektrik tedarik veya üretim sayaçları

(90.28 pozisyonu), devir sayaçları, üretim sayaçları, hız göstergeleri, takometreler, taksimetreler, pedometreler, kısa zaman aralıklarını sayarak ölçen aletler ve cihazlar (90.29 pozisyonu), apisometreler (90.31 pozisyonu)

- (b) Kronometreli saatler, zaman grafikli (kronograflar) ve zaman sayaçları (91.01 veya 91.02 pozisyonları)
- (c) Müzik vuruşlarını sayan alet (metronomlar)(92.09 pozisyonu).

91.07 - BELİRLİ BİR ZAMANDA BİR MEKANİZMAYA HAREKETE GEÇİRMEYİ SAĞLAYAN SAAT MAKİNALI VEYA SENKRON MOTORLU CİHAZLAR (SAAT AYARLANIŞINA GÖRE DURAN CİHAZLAR VE DİĞER CİHAZLAR)

Bu pozisyon, 91.05 pozisyonundaki saatler mahiyetinde **olmayan** ve asıl görevi belirli zamanlarda (umumiyetle önceden tayin olunan günlük veya haftalık bir programla tesbit olunan zamanlarda) elektrik devrelerini otomatik olarak açıp kapamak olan cihazları içine almaktadır. Bunların burada yer alabilmeleri için saat makinalı (tali saat makinalı veya senkronlu saat makinalılar dahil) veya senkron motorlu (devir düşürme dişlisiyle donanmış olsun olmasın) **olmaları gerekir**.

Aydınlatma devrelerinin (umumi yerler, mağaza vitrinleri, merdivenler, ışıklı reklamlar, vb. için), ısıtma devrelerinin (su ısıtıcıları vb.), soğutucu tertibatların, tulumbarın, iki oranlı elektrik tedarik sayaçlarının vb. kontrolünde kullanılır. Bunlar, esas itibarıyla mekanik veya elektrikli bir saat makinası veya bir senkronlu motoru, genellikle ibreli veya ibresiz bir kadranı, zamanı ayarlayan bir tertibatı (kol veya pim) ve çalıştırma rölesi, anahtar ve komütatörlerini ihtiva etmekte ve bunların hepsi terminalli bir muhafaza içine monte edilmiş bulunmaktadır. Bu tür cihazların kadrancı genellikle saat taksimatlıdır. Fakat bazen gün ve ay itibarıyla de taksimatlandırılmaktadır. Kadranın etrafında bulunan kol veya pim kontak tertibatını istenilen bir zamanda harekete getirmektedir.

Zaman komütatörleri bazen termostat, basınç regülatörü, su seviyesi regülatörü, vb. ile harekete geçirilmektedir.

Bu pozisyon, elektrikli cihazlara (televizyon alıcıları, ütüler, çamaşır makinaları, bilardo masa lambaları, vb.), elektrik tedarik eden devreleri açıp kapamada kullanılan, içine madeni para ya da jeton atıldığı zaman devreyi açan, senkron motorunun hareketiyle devreyi kapatan, zaman aralığının içine atılan madeni para veya jetonların sayısına göre belirlendiği **komütatörleri de** içine alır.

Aşağıdakiler ayrı ayrı geldikleri zaman bu pozisyon **haricindedir**: Yukarıda tanımlanan aletler için zarflar (91.12 pozisyonunda veya kendilerine uygun pozisyonlarında sınıflandırılmışlardır. 91.12 pozisyonunun açıklayıcı notuna bakınız), saat makinaları (91.08 ila 91.10 pozisyonları) ve bu gibi makinaların aksam ve parçaları (genellikle 91.10 veya 91.14 pozisyonlarındadır.)

91.08 - CEP VEYA KOL SAATİ MAKİNALARI (TAMAMLANMIŞ VEYA BİRLEŞTİRİLMİŞ).

- Elektrikle çalışanlar

9108.11 -- Sadece mekanik göstergeli veya mekanik göstergenin
birleştirilebildiği bir tertibata sahip olanlar

9108.12 -- Sadece opto-elektronik göstergeli olanlar (dijital)

9108.19 -- Diğerleri

9108.20 - Otomatik kurmalı olanlar

9108.90 - Diğerleri

Bu pozisyon zarfsız, birleştirilmiş saat makinalarını içine alır. Bu kullanım için tam ve hazır demektir. Bu makinalar beş temel tipte olabilir.

- (1) Mekanik makinalar;
- (2) Denge yayı tipinde elektronik makinalar;
- (3) Eğilir rezonatörlü (diyapozonlu) elektronik makinalar;
- (4) Analog zaman göstergeli (ibrelili) kuvars makinalar;
- (5) Elektronik dijital zaman göstergeli(ışık yayan diyotlu (LED) veya sıvı kristal göstergeli (LCD)) kuvars makinaları.

Analog zaman göstergeli mekanik veya elektronik makinalar ibresiz ve kadransız bulunabilirler. Dijital zaman göstergeli elektronik (katı hal) makinalarda, gösterge hücreleri makinanın bir iç kısmını oluşturur; onsuz makine işlemez ve bu yüzden bu pozisyon anlamında tam ve birleştirilmiş olarak düşünülemez.

Fasılın 3 no.lu not hükmü altında, bu pozisyondaki saat makinası deyiminden, bir pandül ve zemberek, kuartz kristali veya zaman aralıklarını tespiti elverişli diğer herhangi bir sistem ile ayarlanan mekanik göstergenin birleştirildiği bir sistem veya göstergeye sahip aletler anlaşılır. Bu gibi saat makinalarının kalınlığı 12 mm. yi ve genişliği, uzunluğu veya çapı 50 mm. yi geçmez. Bu makinalar bu yüzden temel olarak 91.01 ila 91.03 pozisyonlarındaki duvar ve kol saatlerine mahsustur. Fakat bu Fasılın diğer eşyalarına veya hatta diğer Fasıllardaki alet ve cihazlara (ölçü ve ayar aletleri, pedometreler, infilak ettirici aletler, vb.) takılmaya mahsus olsa bile bu pozisyonda sınıflandırılmış olarak kalır.

Yukarıdaki şartlara uymayan makinalar (**91.09 veya 91.10 pozisyonları**) ve **84.12 pozisyonundaki** yayla çalışan motorlar bu pozisyon **haricindedir**.

Bu pozisyon makinaları parlatılmamış, parlatılmış, nikel kaplanmış, radyum kaplanmış, gümüşlenmiş, yaldızlanmış, cilalanmış olabilirler.

Pil veya akümülatör ile çalışan saat makinaları bu pozisyonda sınıflandırılmıştır. (ki bunlar akümülatör veya pil ile gelmiş olsun olmasın).

91.09 - DİĞER SAAT MAKİNALARI (TAMAMLANMIŞ VEYA BİRLEŞTİRİLMİŞ) (CEP VE KOL SAATLERİ HARİÇ).

9109.10 – Elektrikle Çalışanlar

Bu pozisyon bütün birleştirilmiş, yani komple ve kullanım için hazır olan saat makinalarını ihtiva eder. Bunlar analog zaman göstergelerini haizdir (kadran ve ibreli olsun olmasın).

Bu pozisyonda yer alan saat makinaları başlıca 91.04 ila 91.07 pozisyonlarına dahil cihazlara mahsustur. Bununla beraber, bunlar diğer Fasıllardaki alet ve cihazlara (ölçü ve ayar aletleri, sayaçlar, infilak ettirici tertibat, vb.) mahsus olsalar dahi bu pozisyonda kalır.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Yay, ağırlık vb. vasıtasıyla çalışan eşapmansız veya eşapmanla techiz edilmeye elverişli bulunmayan motorlar (**84.12 pozisyonu**) (örneğin, müzik kutularını çalıştırmaya mahsus olanlar).
- (b) Bu Fasılın (3) no.lu notunda tarifi yapılan "saat makinası" tabirine dahil saat makinaları (**91.08 pozisyonunun** açıklama notuna bakınız).

Böylece bu pozisyon, diğerleri meyanında, bir pandül ve zemberek veya zaman aralıklarını tespit edebilen başka herhangi bir düzenleyici sistem ile düzenlenen ve kalınlığı 12 mm yi genişliği, uzunluğu veya çapı 50 mm yi geçen makinaları; sarkaçlı makinaları; regülatörü bulunsun veya bulunmasın her türlü elektrikli saat makinalarını (tali saat makinaları, senkronlu saat makinaları) ihtiva eder.

Tali saat makinalarıyla senkronlu saat makinalarının bu pozisyonda yer alabilmeleri için, senkronlu motordan veya elektrikli mıknatıstan başka saat çark takımıyla, yani birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü çark ve dakika çarkı ile saat çarkından oluşan bir takımla birleştirilmiş olması **lazımdır**. Ayrı olarak gelen elektrikli mıknatıslar ve senkronlu motorlar (motor ana milinin muayyen bir hızla dönmesini temine mahsus devir düşürücü dişli ile donanmış olsun olmasın) kendi rejimlerine tabi olur.

Bu pozisyon makinaları parlatılmamış, parlatılmış, nikel kaplanmış, radyum kaplanmış, gümüşlenmiş, yaldızlanmış, cilalanmış olabilirler.

91.10 - TAMAMLANMIŞ SAAT MAKİNALARI (BİRLEŞTİRİLMEMİŞ VEYA KISMEN BİRLEŞTİRİLMİŞ) (ŞABLONLAR); TAMAMLANMAMIŞ SAAT MAKİNALARI (BİRLEŞTİRİLMİŞ); SAAT MAKİNALARININ TASLAKLARI.

- Cep veya kol saatlerine ait olanlar

9110.11 -- Tamamlanmış makinalar (birleştirilmemiş veya kısmen birleştirilmiş)(şablonlar)

9110.12 -- Tamamlanmamış makinalar (birleştirilmiş)

9110.19 -- Taslaklar

9110.90 - Diğerleri

Makina seti (şablon), birleştirilmemiş veya kısmen birleştirilmiş(bu şekilde pazarlanan) saat makinalarının parçalarının **tam bir seti** demektir. (Mekanik göstergeli makinalarda kadran ve ibreler dahil olsun olmasın.)

Tamamlanmamış mekanik saat makinası, monte edilmiş fakat kadran, ibreler veya kurma kolundan başka parçaları (örneğin saat maşası veya silindirik köprü) eksik olan makina demektir.

Tamamlanmamış tam elektronik saat makinası, monte edilmiş fakat pillerden başka bazı parçaları (örneğin gösterge, elektronik devre veya bölümlerinin parçaları) eksik olan makinalar demektir.

Mekanik göstergeli tamamlanmamış elektronik saat makinası, monte edilmiş fakat kadran, ibreler, ayar mili veya pilden başka belirli parçaları (örneğin elektrik devresi veya bölümlerinin parçaları, motor) eksik bir makina demektir.

Saat makinası taslağı, tablası (ve herhangi bir ek tablası), köprüleri, takımı, minütörisi, kurgu ve ayar tertibatı ve otomatik ayar aleti, takvim mekanizması, kronograflar, alarm vb. gibi ek mekanizmaları olan fakat eşapmanı, pandül ve zembereği ya da diğer düzenleyici aletleri, ana yay, kadran veya ibreleri olmayan saat makinalarının birleştirilmemiş parçaları demektir (çark tertibatı olsun olmasın).

91.11 - SAATLERİN ZARFLARI VE BUNLARIN AKSAM VE PARÇALARI.

9111.10 - Kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden zarflar

9111.20 - Adi metallerden zarflar (altın veya gümüşle kaplanmış olsun olmasın)

9111.80 - Diğer zarflar

9111.90 - Aksam ve parçalar

Bu pozisyon aşağıda yazılı olanları içine almaktadır:

(A) **91.01 veya 91.02 Pozisyonundaki saatlerin zarfları** (cep saatleri, kol saatleri, kronograflar, vb.) makinasız olarak gelen (camlı veya camsız).

(B) **Bu zarfların aksam ve parçaları.** Örneğin;

- (1) **Zarf Gövdesi.** Örneğin zarf iskeleti Bunlar, alt kapak için ve cep saatlerinde küvet ve çerçeve için menteşeler ile donanmış olabilmektedir.
- (2) **Pandan.** Bunlar, zarf gövdelerine köstek halkasıyla (cep saatleri için) ve buşonla kaynaklanmıştır.
- (3) **Küvetler.** Bunlar, saat makinasını muhafaza eden iç kapaklardır. (alelade saatlerle yoktur)
- (4) **Cam çerçeveleri.** Bunlar, saatin camını tesbit etmeye mahsus çerçevelerdir. Camı yerinde tutmak için olan ağızlar özellikle oluk olarak anılır.
- (5) **Alt kapaklar.** Bunlar, saatin arka tarafını örten kapaklardır. Sıradan cep ve kol saatlerinde yalnız alt

kapaklar bulunmakta, avcı saatlerinde ise camı muhafaza için önde de bir kapak bulunmaktadır.

Kol saati zarflarında pandan ve köstek halkası bulunmamakta, bunların yerine saat bilezik veya kayışının geçirileceği köprüler bulunmaktadır. Bu köprüler sabit veya yayla çalışan sürgüde dahil olmak üzere birçok parçadan oluşmaktadır. Bazı kadın kol saatlerinde köprü bulunmamakta fakat kordonların bağlanması için tırnaklar bulunmaktadır.

Kol saati zarfları ekseriya iki parçadan oluşmuştur. Bunlar birleştirilmiş vaziyette bulunan zarf gövdesi ve alt kapaktır. Bazen cam çerçevesi ile alt kapak küvete dayanmakta ve bazen de cam çerçevesi ile zarf gövdesi tek parça halinde bulunmaktadır. Yüksek oranda bitirilmiş tiplerde saat makinası öncelikle **koruyucu bir kapak** içine alınmaktadır.

Bu pozisyonda yer alan saat zarf, aksam ve parçaları herhangi bir maddeden mamul olabilmektedir. Bunlar başlıca adi metallere (örneğin, çelik, nikel, vb. den cilalı, krom kaplamalı, gümüşlenmiş veya yaldızlanmış) veya kıymetli madenlerden yahut kıymetli madenlerle kaplamalı metallere ve bazen de plastikten, fildişinden, akikten, sedef veya bağadan imal olunmaktadır. Bunlar, aynı zamanda süslenmiş (tabii veya kültür incileriyle, tabii sentetik veya terkip yoluyla elde edilen taşlarla süslenmiş, oymalı veya kakmalı vb.) de olabilmektedir.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Saatler için basit koruyucu muhafazalar (saat camları için olanlar hariç); bunlar kendi uygun pozisyonlarında sınıflandırılır.
- (b) XV. Bölümün 2 no.lu Notunda tarifi yapıldığı üzere adi metallere (Bölüm XV) mamul genel kullanıma elverişli aksam (saat yayları dahil) ile, plastik maddelerden benzeri eşya (Fasıl 39).
- (c) Masa ve duvar saatlerinin zarfları ve bu fasıldaki eşyaya ait benzeri zarflar ve bunların aksam ve parçaları (91.12 pozisyonu).

91.12 - MASA VE DUVAR SAATLERİNİN ZARFLARI VE BU FASILDAKİ EŞYAYA AİT BENZERİ ZARFLAR VE BUNLARIN AKSAM VE PARÇALARI.

9112.20 - Zarflar

9112.90 - Aksam ve parçalar

Bu pozisyon, masa ve duvar saatlerinin zarflarını, bunlara benzer tipte olmak **kaydıyla** bu Fasıldaki diğer eşyaya ait zarfları; söz konusu şarta bağlı kalmak kaydıyla çalar saat, denizci kronometresi, motorlu nakil vasıtalarına mahsus saat, işe devamı (giriş-çıkış vb.) kaydedici cihaz, zaman kaydedicisi, zaman aralığı sayacı (dakika sayaçları, saniye sayaçları vb.) zarflarını veya bu fasılın diğer saatleri için zarfları içine almaktadır. Bu gibi zarflar camlı olsun olmasın ve tamamlanmış olsun olmasın bu pozisyonda kalırlar. Bununla beraber, mutad saat zarfı tiplerine benzer olmayıp, daha ziyade fenni cihazlara, elektrik tedarik sayaçlarına, vb. mahsus türden bulunan zarflar (kronometrelerin, zaman kaydedicilerin, zaman komütatörlerinin zarfları bazen bu kabildendir) bu pozisyon **haricinde kalmakta** ve dolayısıyla kendi rejimlerine tabi olmaktadır.

Bu pozisyonda yer alan zarflar çeşitli şekillerde olup, genellikle metallere (kıymetli metaller dahil), ağaçtan, plastikten, deriden, bağadan, sedeften, mermerden, su mermerinden, seramik maddelerden, damarlı akikten, akikten veya fil dişinden imal edilmektedir. Bunlar süslemeli, tabii veya kültür inciyle, tabii, sentetik veya terkip

yoluyla elde edilen kıymetli veya yarı kıymetli taşlarla işlenmiş ya da motifler, heykelcikler, hayvan desenleri, vb. ile donanmış olabilir.

Bu pozisyon saat zarflarının cam çerçeveler, gövdeler (çatkılar), kaideler, sehpa gibi aksamını da içine almaktadır.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Ayrı olarak ithal edilen ve genellikle camdan mamul bulunan koruyucu muhafazalar (**70.20 pozisyonu**).
- (b) XV. bölümün (2) numaralı notunda tarifi yapıldığı üzere adî metallerden mamul genel kullanıma elverişli aksam (zarflara ait yaylar dahil)(**Bölüm XV**) ile, plastikten benzeri eşya (**Fasıl 39**)
- (c) Cep ve kol saatlerine mahsus zarflar (**91.11 Pozisyonu**)

91.13 - SAAT KAYIŞLARI VE BUNLARIN AKSAM VE PARÇALARI.

9113.10 - Kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden olanlar

9113.20 - Adi metallerden olanlar (altın veya gümüşle kaplanmış olsun olmasın)

9113.90 - Diğerleri

Bu pozisyon, tüm saat kayışlarını, saat bağlarını, saat bileziklerini, saatleri bileğe bağlamak için tüm araçları içerir.

Saat kayışları, saat bağları ve saat bilezikleri herhangi bir maddeden olabilir, Örneğin; adi metalden, kıymetli metallerden, deriden, plastikten veya dokumaya elverişli maddelerden. Bunlar, ayrıca sınıflandırılmalarını etkilemeyecek derecede açıkça dekoratif karakterde olabilirler.

Bu başlık aynı zamanda herhangi bir maddeden saat kayışlarını, saat bağlarını, saat bileziklerini, bunlar gibi tanımlanabilenleri içerir.

Aşağıdakiler bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Kendi uygun pozisyonlarında sınıflandırılabilen diğer bağlayıcı araçlar (boyun zincirleri, pandan bağları, saat zincirleri, halkalar, broşlar, vb.)
- (b) Değerli metallerden veya değerli metallerle kaplanmış metallerden (**71.15 Pozisyonu**) ya da adi metalden (**83.08 pozisyonu**) tokalar ve kayış tokaları.
- (c) Saat kayışları, saat bağları, saat bilezikleri, saatleri ile birlikte fakat bağlanmamış şekilde (**91.01 veya 91.02 pozisyonları**)

91.14 - DİĞER SAAT AKSAMI.

9114.30 - Kadranlar

9114.40 - Tabla ve köprüler

9114.90 - Diğerleri

Bu pozisyon **aşağıdakiler dışında** tüm saat aksam ve parçalarını içerir:

(a) Fasılın 1 no.lu Notunda hariç bırakılan parçalar:

- (1) Saat camları, saat için ağırlıklar, saat zincirleri, rulman bilyaları ve bilyalı rulmanlar (örneğin, kendi kendine kurulan saatler için).
- (2) XV. Bölümün 2 no.lu notunda tanımlanan genel kullanımlara mahsus aksam ve parçalar, örneğin vidalar (saat köprüsü, baş, kadranlar, mandal, klik, gösterge diski, kaliper, kurma kolu vb.), konik pimler, saat zincirleri, saat kadranları için desenler, adi metallerden (**XV. Bölüm**) veya plastikten benzer eşyalar (**39.Fasıl**) veya kıymetli metallerden ya da kıymetli metallerle kaplanmış metallerden (genellikle **71.15 pozisyonu**).

Yukarıda yazılı istisnalar kendi rejimlerine tabidir. Bununla beraber saat yayları (ana yaylar, zemberekler vb.) bu pozisyonda kalmaktadır.

(b) Özellikle bu Fasılın diğer pozisyonlarında belirtilen aksam ve parçalar (örneğin; **91.08** veya **91.09 pozisyonlarının** tamamlanmış ve birleştirilmiş makinalar, **91.10 pozisyonun** makina setleri, tamamlanmamış saat makinaları, birleştirilmiş veya taslak saat makinaları, **91.11** veya **91.12 pozisyonlarının** zarfları ve **91.13 pozisyonunun** saat kayışları, saat bağları ve saat bilezikleri.)

Yukarıda (a) ve (b) paragrafında bahsedilen istisnalar **hariç** olmak üzere, hem saatlerde hem de diğer eşyada, örneğin oyuncaklarda, sayaçlarda, ölçü ve ayar alet ve cihazlarında kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar (yaylar, çarklar, taşlar, ibreler, vb.) bu pozisyonda yer alır (bu Fasılın 4 no.lu Notuna bakınız). Bununla beraber, saat aksam ve parçası olduğu açık olmayan aksam ve parçalar (örneğin, devamı kaydeden saatlerin tabedici ve toplayıcı tertibatı ile 91.06 veya 91.07 pozisyonlarındaki cihazlarda kullanılan bazı aksam) bu pozisyona **dahil değildir**.

Bu pozisyon saat aksam ve parçalarının tanımlanabilen taslaklarını içerir, fakat saat aksam ve parçası olarak tanımlanamayan metal parçaları (tornadan çıktığı gibi olan veya kabaca şekil verilmiş bulunan ve üzerinde henüz delikleri açılmamış, oyulmamış, vb. suretle bir işçiliğe tabi tutulmamış bulunan saat makinası tabla ve köprüleri gibi) bu pozisyon haricinde kalır. Bunlar mamul bulunduğu maddeye göre sınıflandırılmaktadır.

Bu pozisyonda yer alan saat aksam ve parçaları parlatılmış veya parlatılmamış, nikel veya radyum kaplı,

gümüşlenmiş, yaldızlı, vernikli, vb. olabileceği gibi, üzerleri taşlarla süslenmiş halde de olabilir.

Yukarıda yazılı şartlara bağlı kalmak **kaydıyla**, bu pozisyonda yer alan saat aksam ve parçaları meyanında aşağıdakiler sayılabilir:

(A) SAAT MAKİNASI AKSAM VE PARÇALARI (Sistemin karmaşıklığını dikkate almadan)

Aşağıdakiler bu pozisyona dahildir:

- (1) **Çatki:** Tabla ve ek tablalar ile köprülerden (tambur köprüsü, merkez çark köprüsü, üçüncü çark köprüsü, dördüncü çark köprüsü, pandül köprüsü, eşapman köprüsü, ayar çarkı köprüsü, vb.) oluşmuştur.
- (2) **Hareket ettirici mekanizma:** Anayay, tambur, tambur kapağı, tambur mili ve mandal, klik, klik yayı.
- (3) **Takım:** Merkez çarkı ve dişlisi, üçüncü çark ve dişlisi, dördüncü çark ve dişlisi.
- (4) **Minütöri:** Miyar dişlisi, dakika çarkı ve dişlisi, saat çarkı.
- (5) **Eşapman:** (çapa veya kol, pim palet, silindir, germe kolu): Eşapman çarkı ve dişlisi, kol, palet direği, makara, palet taşları vurgu pimi, silindir.
- (6) **Regülatör:** Balans, balans aksamı, zemberek (düz, "Breguet", silindirik), diyapozon, saplama, halka, regülatör, gösterge saplaması ve diski, regülatör yayı, alt kapak taşı ve anti-şok tertibatı için hususi aksam.
- (7) **Kurgu ve ayar mekanizması:** Baş, kurma direği ve dişlisi, kavrama çarkı, ayar çarkı, baş mandalı çarkı, baş çarkı göbeği, kaliper (salınımlı çubuk), ayar mili, ayar mili yayı ve kaliper yayı.
- (8) **Elektronik makina parçaları:** örneğin, baskılı bağlantı taşıyan izole edici taban ve baskı dışında (örn; bobinler, kapasitörler, rezistanslar, diyotlar ve transistörler) bir vasıtayla oluşturulan ve muhtemelen entegre devre ile birlikte bulunan diğer öğeler.
- (9) **Platform eşapmanlar:** Tabla, köprü, eşapman, pandül, zemberek ve saat makinası regülatöründen müteşekkildir (takım olsun olmasın). Bunlar düzenleyici eşapmanla birleştirilmiş olsun olmasın bu pozisyonda kalır.

Birleştirilmiş platform eşapmanlar saat makinalı cihazların (devam kaydedici cihazlar, zaman komütatörleri, vb.) tamamına ve bazen de küçük saatlere ve çalar saatlere tesbit edilerek kullanılır.

(B) SAAT VE ÇALAR SAAT MAKİNASI AKSAMI

Bu tür saat makinalarına ait aksamın çoğu prensip itibarıyla cep ve kol saatlerine mahsus makinaların aksamına benzemekte ve fakat onlardan daha büyük bulunmaktadır.

Saat makinalarına has türden olan aksam, ağırlık tamburaları, dengeli sarkaçlar (cıvalı, çelik-nikel alaşımli, vb.) dahil sarkaçlar, destekler, eşikler, eşik çarkları, geri tepki eşapmanları, Graham tipi eşapmanlar ve müstakil kurgu anahtarlarını içerir. Çalar saat makinalarının aksamı ayar için sabit kurgu anahtarları ve düğmeler de içerir.

(C) ÇALAR TERTİBAT AKSAMI

- (1) **Çalar saatlere mahsus çalar tertibat:** örneğin; durdurucu ya da mandal, çentikli bilezik, deklanşör çarkı, eşapman çarkı, gösterge direği, palet, zil tokmağı, vb.
- (2) **Masa ve duvar saatlerine mahsus çalar tertibat:** (kilitli tabla ve gergi tipi vb.) tokmak veya tambur ve tambur çarkı, kilitleme tablası, büyük çark, pim çarkı, üçüncü çark, krank, mandal, kol ya da krank yayı, tekrar edici gergi, salyangoz, çekiç, çekme parçası, mil, krank mili, toplama paleti, gergi, top, gonk, çan.

(D) TAŞLAR

Bu grup sadece işlenmiş taşları (değerli taşlar), örneğin tornalanmış, kesilmiş, parlatılmış, delinmiş, oyulmuş vb. suretle işlenmiş veya monte edilmiş (yani bir yuvaya veya bir vidaya tesbit olunmuş) halde bulunan taşları içerir. İşlenmemiş veya kabaca biçilmiş olan taşlar bu pozisyon **haricinde** kalır (**Fasıl 71**). Saatçi taşları genellikle çok küçük olup, çapları 2 mm ve kalınlıkları da 0.5 mm'yi nadiren geçmektedir.

Saatçilikte kullanılan başlıca taşlar yakut "rubi", gök yahut "safir" ve Süleyman Taşı "grena" (tabi veya sentetik) ve bazen de elmadır. Ucuz saatlerde bu tür taşlar yerine cam veya madeni kapsüller kullanılmaktadır.

Saat taşları, üzerinde bulundukları müteharrik parçanın ismi ile anılır (merkez çarkı taşı, üçüncü çark taşı, dördüncü çark taşı, eşapman çarkı taşı, saat maşası taşı, pandül taşı vb.). Silindir şeklindeki millerin yatakları ise, delinmiş bir taş ile delinmemiş bir taştan müteşekkildir. Konik çukurlu taşlar içeren yataklar da vardır.

Eşapman kolu ihtiva eden saatler yatak vazifesi gören yuvarlak taşlardan başka, genellikle üç hususi taş daha içerir. Bunlar, paletin iki ucuna tespit olunan şevli olarak kesilmiş iki taş ile paletin vurgu pimi olarak kullanılan ve yatak kısmı genellikle yarım daire veya üçgen şeklinde olan, makaralar için tasarlanmış taşdır.

Taşlar yerlerine elle veya yuvasına oturtma sureti ile veya daha ziyade tazyik etme sureti ile yerleştirilir.

(E) KADRANLAR

Kadranlar, saat, dakika ve saniyeleri gösteren rakamları ve bölmeleri ihtiva etmekte olup, düz veya bombelidir. Bunlar ekseriya gümüşlenmiş, yaldızlı, boyalı, oksidli veya piring kaplamalı; emaye bakırdan, altın veya gümüşten, bazen de kağıttan, camdan, seramikten veya plastik maddelerdendir. Kadranların üzerindeki rakamlar ve işaretler çeşitli usullerle (çıkarma, tabetme, ıstampalama vb.) tespit olunur. Bazıları parlak sembol veya şekilli olabilir.

Kadranlar, tablaya (veya kadran tablası denilen ek bir tablaya) vida, pim veya metalden dış halkayla tutturulmuştur.

(F) İBRELER

İbreler saatleri, dakikaları ve saniyeleri gösteren kollardır. Kronografların ve çalar saatlerin vb. hususi ibreleri bu pozisyona dahildir. Düz veya kavisli bir şekilde olabilen ibreler çelikten, piring veya bakırdan imal edilmekte ve ekseriya cilalı, oksitli, nikelajlı, krome, gümüşlenmiş, yaldızlı veya lakeli olmaktadır. Bazen altından ve hatta kemikten de yapılmaktadır. Işıklı ibrelerin ortaları oyuk olup, içleri esasını radyoaktif tuzlar (radyo-toryum, mezo-toryum vb.) teşkil eden tertiplerle doldurulmuş bulunmaktadır. İbreler, tespit olundukları kadranın tipine uyacak şekilde çok çeşitli şekillerde olabilmektedir.